

Grace Ellen Barkey (Needcompany) creëerde in 2005 de voorstelling *Chunking*. Ze loopt nu nog op verschillende plekken in België en Europa. In een collage van theater, dans, performance en beeldende kunsten volgen beelden elkaar op. Vijf dansers, schijnbaar zonder verhaal, maar met een soort wederkerende patronen en obsessies – weergave van ons onderbewustzijn. De Engelse term ‘chunking’ verwijst naar een techniek van het brein om gegevens op te slaan in het geheugen. Een reeks cijfers of beelden bijvoorbeeld, memoriseer je door ze te splitsen in vatbare onderdelen. In de voorstelling van Grace Ellen Barkey lijken de tafereel ook telkens onderverdeeld te worden door de vrolijke behangpapierpanelen op de scène. Iets van een classificatie komt er echter niet in: het onbewuste laat zich niet vangen – maar laat ook niet los

MIA VAERMAN

Het onbewuste is opgebouwd uit beelden

letterlijk onvoorstelbaar	<p>Ik zag <i>Chunking</i> en ik heb iets gezien dat ik nooit eerder gezien had. Dat is wat: iets zien dat je nooit eerder zag. Doorgaans is een voorstelling de weergave van bestaande, herschikte beelden, personages, bewegingen, danstaal, spreektaal. Nieuw, maar in z'n samenstelling. Een variant op een heersende kunstvisie. Hier niet. Hier was de voorstelling letterlijk onvoorstelbaar. Niet zozeer onvoorstelbaar omwille van de nieuwe beelden: de eindeloze variatie zijn we in onze beeldcultuur ondertussen al gewoon. Onvoorstelbaar omdat het uit een andere werkelijkheid stamde, die van het onbewuste van Grace Ellen Barkey. Alsof ze ze zo uit haar eigen brein geplukt had, ongewijzigd, ongeïnterpreteerd. Beelden. Gezien, gekopieerd, gepast. Uit dagdromen, uit nachtdromen. Een zeer fascinerend schouwspel.</p>	zo uit haar eigen brein geplukt
kijken naar beelden binnenin boordevol licht en kleur	<p>Ik heb het sindsdien bij mezelf geprobeerd. Te kijken naar de beelden binnenin mij. 's Nachts zijn ze somber, dat komt door de duisternis, vermoed ik. Bij Grace Ellen Barkey zijn ze boordevol licht en kleur. Misschien zijn het zorgvuldig opgetekende dagdromen, met gesloten ogen in de zon gelegen. Overdag hebben mijn dromen ook meer kleur, observeer ik. Maar ik breng moeilijk het geduld op om ze te blijven gadeslaan. Zou Grace dat wel hebben gedaan? Uren aan een stuk? Ik moet het haar vragen.</p>	door de duisternis
dromen & fantasievoorstellingen	<p>Het bijzonder intrigerende aan de voorstelling is dat we de ervaring krijgen van een onverwoorde werkelijkheid. Scènes, exact zoals ze verschijnen voor je geest, zonder meer. Feit is dat dromen en fantasievoorstellingen nooit zo worden weergegeven. Freud kon dromen alleen maar vertellen of laten vertellen, kon ze enkel in taal opschrijven. De beelden worden bemiddeld weergegeven in woorden. De dolle, dwaze, wellustige, beschamende, grove, oneerbiedige, absurde, onzinnige situaties krijgen daarbij altijd weer – toch enigszins – een verhalende structuur. Ze worden gewrongen in een coherent geheel, meer dan dat ze dat oorspronkelijk in de dromen of fantasieën waren. In de oorspronkelijke droomervaring is ons opborrelende onbewuste stuurloos, incoherent, irrationeel. Compleet onbegrijpelijk en onvatbaar, in feite. Freud, en alle psychoanalytici na hem, laten hun patiënten daarom zolang door- drammen: om toch maar dat onzinnige – dat volgens de</p>	onverwoorde werkelijkheid onzinnige situaties coherent geheel
onbegrijpelijk en onvatbaar		in feite

psychoanalytische theorie nu net de verdrongen wens vertelt – te achterhalen. In het absurde detail, de onmogelijke draai in het vertelde, wist Freud dat de boodschap verborgen zat. Iets wat in de droombeelden vanzelf aangereikt wordt. Françoise Dolto, de Franse kinderpsychoanalytica liet kinderen tekeningen maken en vertrok van daaruit voor de analytische interpretatie. Tekeningen liggen wellicht dichter bij dromen dan taal. Lacan zei ooit – het zijn beroemde en vaak geciteerde woorden – dat ‘l’inconscient est structuré comme un langage’. Het onbewuste is gestructureerd als een taal. Er wordt nog over gedebatteerd of hij letterlijk taal bedoelde of enkel de structuur van taal (met zijn onderlinge verwijzingen, herhalingen, meerduidige betekenissen, enzovoort). De taal maakt in elk geval de interpretatie van het incoherente, irrationele onbewuste mogelijk.

‘l’inconscient

irrationele onbewuste

de voorstelling, niet de techniek

Chunking – de voorstelling, niet de techniek – doet net het omgekeerde. Precies dat incoherente, dat fantastische, dat ongerijmde is het wat Grace Ellen Barkey zo woordeloos (of enkel met murmelende, onsamenhangende zinnen) opvoert. Zonder interpretatie. Open en bloot. En zot. Dat is een krachttoer. De impact ervan was zo overweldigend anders dan te verwachten, dat ik de hele voorstelling ademloos heb toegekeken. De felgekleurde panelen die heen en weer gesjouwd werden, de tekeningen ervan. Het geile snuffelen en pakken, het ijle zweven door de lucht. Het was tegelijk vertrouwd allemaal (het verwijst ook naar je eigen diepste, verdrongen verzuchtingen) én ongezien. Nooit buiten ‘jezelf’ waargenomen. Vreemd en tegelijk hoogst intiem, voelde het. Zelfs de uitzonderlijke, gebreide en gehaakte pakjes op het einde, had ik niet kunnen anticiperen. Al had iedereen mij gewaarschuwd dat ze verrassend waren, het leek net of ze uit mijn eigen fantasie naar voren dansten. Verbeelding in de zuiverste graad.

ademloos
felgekleurde panelen

verrassend

Misschien had ik ongewild het geluk dat ik in het CC van Strombeek Bever de inleiding hoorde. Ik had er geen zin in gehad, want ik wil niet graag een voorstelling voorgekauwd krijgen. Maar door de goede introductie van Els Leysen kreeg ik misschien wel de kans om mij volledig over te geven aan de beelden en de incoherentie ervan. (Ik weet niet meer precies wat ze zei, maar de rake laatste richtlijn nog wel: ‘laat het over je heenkomen, zoek geen houvast’.) Ik bleef na de voorstelling achter met een onverwacht gelukkig gevoel: dit konden ze mij nooit meer afnemen. Alsof mijn eigen droom daar voor me in vervulling was gegaan. Letterlijk dan. Of nee: beeldelijk.

over te geven

gelukkig gevoel
in vervulling gegaan

[]

structuré comme un langage

dat ongerijmde is het

overweldigend anders

gewaarschuwd
zo uit mijn eigen fantasie

rake laatste